

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra germanistiky

Bakalářská práce

Výběr gramatického učiva v učebnicích němčiny pro
začátečníky

The selection of grammar curriculum in German
textbooks for beginners

Vypracovala: Aneta Vopálenská, NJ-SV

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním mé bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledků obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 18. 7. 2017

Aneta Vopálenská

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní doc. PaedDr. Haně Andrášové, PhD za odborné vedení mé práce, za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala při konzultacích a také za trpělivost, kterou se mnou v průběhu vypracovávání práce měla.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá výběrem gramatického učiva v učebnicích pro začátečníky, Beste Freunde 1 a Macht mit. Teoretická část práce popisuje především pojem gramatika, a jakou roli ve výuce hrají Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a Společný evropský referenční rámec pro jazyky.

Praktickou část tvoří analýza učebních souborů Beste Freunde 1 a Macht mit. Učební soubory jsou porovnávány mezi sebou a zároveň je zkoumáno, zda odpovídají požadavkům Společného evropského referenčního rámce. V důsledku této analýzy je zjištěno, že učebnice ne zcela odpovídají všem požadavkům SERR a zároveň tak nekorrespondují s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, což je závazný materiál.

Abstract

Bachelor thesis deals with the selection of grammatical subject in textbooks for beginners Beste Freunde 1 and Macht mit. The theoretical part describes mainly the term of grammar, and what role plays the Framework Education Programme for Elementary Education and the Common European Framework of Reference for Languages in education.

The practical part consists the analysis of the teaching files Beste Freunde 1 and Macht mit. The teaching parts are compared among themselves and at the same time, it is examined whether they correspond to the requirements of the Common European Framework of Reference for Languages.

As a result of this analysis, it is found that the teaching files do not completely correspond to all requirements of the CEFR and at the same time, do not correspond with the Framework Education Programme for Elementary Education, which is a binding document.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Gramatika.....	8
2.1. Co je to gramatika?	8
2.2. Rozdělení gramatiky podle Helbiga.....	9
2.2.1 Lingvistická gramatika.....	10
2.2.2 Didaktická gramatika	10
2.3. Rozdělení gramatiky podle Františka Čermáka	10
3. Rámcový vzdělávací program.....	13
3.1. Další cizí jazyk podle RVP ZV	13
4. Společný evropský referenční rámec	14
4.1. Obsah úrovně A1 podle SERR z hlediska gramatiky	14
4.2. Profile Deutsch.....	15
5. Gramatické učivo na úrovni A1 v učebních souborech Beste Freunde 1 a Macht mit	16
5.1. Rod podstatných jmen.....	17
5.2. Člen podstatných jmen – určitý, neurčitý, nulový	18
5.2.1 Člen určitý a neurčitý v 1. pádě.....	18
5.2.2 Člen určitý a neurčitý ve 4. pádě.....	20
5.2.3 Člen nulový	21
5.3. Zájmena.....	21
5.3.1. Osobní zájmena v 1. a 4. pádu	21
5.3.2 Neurčité zájmeno kein v 1. a ve 4. pádu	22
5.3.3 Přivlastňovací zájmena v 1. a 4. pádu	23
5.4. Slovesa v němčině.....	24
5.4.1 Časování pravidelných sloves v přítomném čase.....	24
5.4.2 Časování pomocného slovesa sein – být v přítomném čase.....	26
5.4.3. Časování pomocného slovesa haben – mít v přítomném čase	27
5.4.4 Časování nepravidelných sloves v přítomném čase	29
5.4.5 Časování modálních sloves v přítomném čase.....	30
5.4.6. Časování sloves s odlučitelnou předponou	34
5.4.7 Rozkazovací způsob.....	35
5.4.8 Časování sloves v minulém čase - préteritum.....	36
5.4.9 Časování sloves v minulém čase – perfektum	37

5.5.	Předložky v němčině	38
5.5.1	Předložka „aus“ + stát/ město	38
5.5.2	Předložka „in“ + město/ stát.....	40
5.5.3	Předložka nach + město/ stát.....	41
5.5.4	Předložka am + dny v týdnu, am + části dne	41
5.5.5	Předložky spojené s časem - um, von ... bis, vor	43
5.6.	Spojky	43
5.6.1	Spojky und, aber, oder, dann.....	43
5.7.	Slovosled v německých větách	44
5.7.1	Otázka doplňovací, věta oznamovací, otázka zjišťovací	44
5.7.2	Věta s modálním slovesem.....	45
5.7.3	Věta se slovesem s odlučitelnou předponou.	46
5.7.4.	Věta rozkazovací.....	47
5.8.	Množné číslo podstatných jmen.....	48
5.9.	Další gramatické jevy.....	48
5.10.	Shrnutí.....	49
6.	Závěr	51
7.	Seznam použité literatury.....	53

1. Úvod

Gramatika je při výuce cizích jazyků velice důležitá. Neplní sice roli klíčovou, neboť cílem výuky cizích jazyků není její bezchybné osvojení, nýbrž dosažení komunikační kompetence jedince. Přesto se žádná komunikace bez znalosti gramatiky neobejde.

V současné době je německý jazyk na základních školách vyučován zpravidla až od 7. třídy jako druhý cizí jazyk po angličtině. Žáci se nejprve učí angličtinu, která má poměrně jednoduchou gramatiku na začátečnické úrovni a složité gramatické struktury se objevují až v pokročilejších úrovních, tedy žáci se mohou po krátké době učení docela dobře domluvit. Oproti tomu v němčině je na počátku učení gramatika poměrně složitá, různé koncovky při časování sloves v jednotlivých osobách nebo například různé koncovky členů při skloňování podstatných jmen v jednotlivých pádech. Žáci se tak oproti angličtině musí delší dobu učit, než začnou komunikovat ve větách, proto pro ně bývá často němčina složitější.

V teoretické části mé práce popisuji, co je to vlastně gramatika, jak jí můžeme rozdělit a jakou roli ve výuce němčiny jako druhého cizího jazyka hraje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a Společný evropský referenční rámec pro jazyky a postavení gramatiky v těchto dokumentech. Soustředuji se také na výběr gramatického učiva na úrovni A1. V praktické části mé práce analyzuji obsah gramatického učiva v učebních souborech pro začátečníky *Beste Freunde 1* a *Macht mit* a porovnávám, zda výběr gramatického učiva v těchto učebnicích je v souladu s požadavky Společného evropského referenčního rámce na úroveň A1, resp. RVP ZV, které z popisu referenčních úrovní vychází.

2. Gramatika

V této práci se zabývám gramatikou, konkrétně výběrem gramatického učiva na úrovni A1, proto je pro mou práci pojem gramatika stěžejní. Nejprve vysvětlím, co je to vlastně gramatika a poté popíši, jak se gramatika rozděluje a jaké typy gramatik známe.

2.1. Co je to gramatika?

„Gramatika neboli mluvnice je organizovaný úhrn pravidel jazykového systému chápaný jako princip tvorby a organizace vět, promluv, textů, a tedy komplexních jednotek jazyka a jejich skládání z jednotek elementárních (tj. často bez výčtu většiny jednotek systému“ (Čermák, str. 130).

Pojem gramatika nelze popsat a vysvětlit jednou větou, má totiž nespočet různých definic, významů a vysvětlení, proto ji můžeme chápat jako struktury jazykového vyjádření, lingvistický popis jazykových struktur tj. teorii určité řeči, knihu gramatiky, která je výsledkem popisu řeči nebo popis pravidel dané řeči, díky němuž tvoří mluvčí syntakticky správné a komunikativně adekvátní věty, případně texty.

Gramatika nám pomáhá rozumět dané řeči. Pomáhá nám správně řeč užívat a její znalost je nezbytná také k pochopení různých pravopisných pravidel.

V lingvistice jsou ke gramatice přiřazovány podle teoretického zaměření různé obory. V generativní transformační gramatice zahrnuje gramatika také fonologické a sémantické zákonitosti. Didaktika cizího jazyka počítá ke gramatice nejen syntax a morfologii, ale také některé sémantické jevy např. funkci modálních sloves nebo předložek.

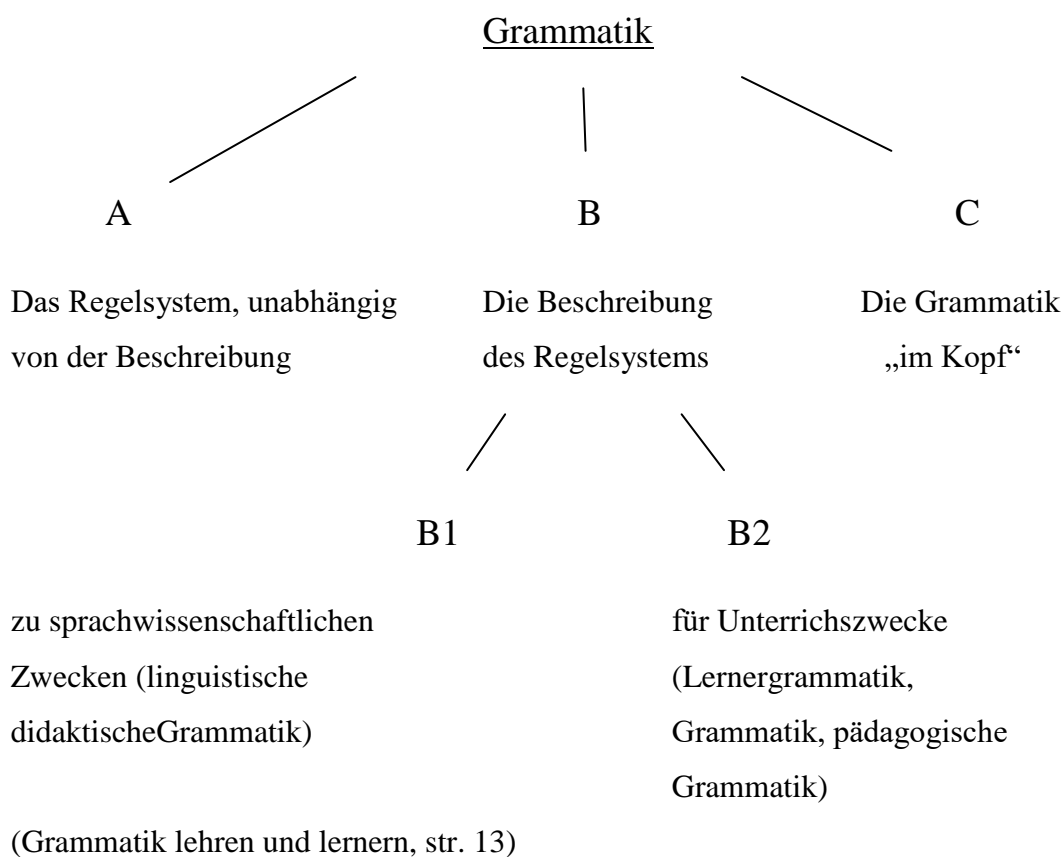
Při tvorbě textů se gramatika jeví jako nejdůležitější a hlavní součást systému jazyka, protože je nejviditelnější, ale není tomu tak. Na tvorbě a organizaci textů se podílí nejen gramatika, ale také stylistika, lexikologie, sémantika a syntax. V praxi je gramatika chápána jako popis struktury, existuje však mnoho názorů, jak by se dala gramatika rozdělovat a členit. Například podle Ferdinanda de Saussure je lexikologie součástí

gramatiky a nelze ji oddělit. Noam Chomský zase říká, že gramatika je totožná se syntaxí.

2.2. Rozdělení gramatiky podle Helbiga

Helbig rozlišuje tři významy pojmu gramatika. Mluví o gramatice A, B a C. Gramatikou A míní kompletní systém pravidel dané řeči, nezávisle na označení nebo popisu lingvistiky. To znamená, že gramatika dané řeči a její pravidla existují i bez lingvistů, nezávisle na jejich vědeckém popisu. Gramatikou B rozumí lingvistický popis systému pravidel a jeho vyobrazení prostřednictvím lingvistiky. Gramatikou C Helbig rozumí systém pravidel, který si musí student cizího jazyka během vyučování osvojit nebo bez výuky jazyka nesystematicky nabýt. Tuto definici nazývá jako „Gramatika v hlavě“.

Grammatiku B dále rozděluje podle toho, ke kterému účelu popis pravidel a struktur slouží, na gramatiku lingvistickou B1 a didaktickou neboli pedagogickou B2. Lingvistická gramatika je popis řeči k jazykovědnému účelu. Gramatická pravidla

a struktury, které jsou představeny k účelům studentů jazyků v učebnicích, nazývá didaktickou neboli pedagogickou gramatikou.

2.2.1 Lingvistická gramatika

Lingvistická gramatika jako je například gramatika Helbiga, Buscha, Engela, Dueda či Fläminga má za cíl popsat řeč vědeckým způsobem.

2.2.2 Didaktická gramatika

Protikladem k lingvistické gramatice je gramatika didaktická, jejímž cílem je popis jazyka, takovým způsobem, aby daný popis podporoval proces učení. Je to gramatika, o kterou se může student během osvojování si cizího jazyka opřít. Mezi znaky didaktické gramatiky patří vhodný výběr, ukázka, použitelnost, srozumitelnost nebo pochopitelnost. Obsahuje gramatiku k výuce a její cílovou skupinou jsou studenti cizího jazyka. Je proto důležité, aby splňovala dané znaky.

2.3. Rozdělení gramatiky podle Františka Čermáka

Gramatiky můžeme dělit podle Františka Čermáka podle jejich povahy:

Aspekt	Typ gramatiky
A – (Obsah):	perforační x systémová (→ B)
B – (Čas):	diachronní x synchronní (→ C)
C – (Jazyky):	univerzální x teoretická x kontrastivní x jednojazyková (→ D)
D – (Cíl):	preskriptivní (normativní) x deskriptivní (→ E)
E – (Forma – Funkce)	onomaziologická x
F – (Východisko)	strukturní x systémová (systémická) x generativní x stratifikační x funkčně-generativní x korpusová aj.

(Čermák, str. 131)

Performační gramatika zdůrazňuje textové struktury a funkce, popisuje gramatiku tak, jak je skutečně užita a zjištěna v korpusu (jde o zobecnění parole), někdy se mluví i o gramatice textu (parole).

Diachronní gramatika (označována také jako historická gramatika) popisuje optimálně gramatickou podobu jen jednoho z minulých stavů jazyka a pro každý další stav je třeba mít vlastní.

Univerzální gramatika není úplně gramatikou, protože její název klame. Podle Chomského jde o předpokládaný soubor principů společný všem jazykům, tvořící schopnost se jazyk naučit.

Teoretická gramatika se snaží zachytit obecnější principy a kategorie nevázané na jeden azyl, obvykle však jen v podobě uplatněných alternativních možností v různých jazycích.

Kontrastivní gramatika (dříve označována jako konfrontační gramatika) studuje ve srovnání gramatický systém dvou, popřípadě nějakou jazyků, zejména z hlediska shod a rozdílů, které jsou relevantní pro jazykovou výuku, téměř vždy má jen dílčí povahu.

Preskriptivní neboli normativní gramatika popisuje systém a snaží se zachytit a předeptat správný úzus prostředků jazykového systému.

Deskriptivní gramatika se snaží o realistický popis všeho, co v jazyce je, naproti tomu normativní gramatika zkresluje realitu a svůj výběr „politizuje“, typická její podoba je pak školní gramatika.

Onomaziologická neboli funkční gramatika se pokouší o postulování výchozích funkcí a významových kategorií a snaží se jim přiřadit příslušné prostředky formální.

Strukturní gramatika vychází z ucelené teorie jazyka a zahrnuje několik směrů (pražská, kodaňská, ženevská, americká atd.), opírá se o studium systémových a textových struktur vytvářených jazykovými znaky, a to obvykle i jejich funkcemi.

Systémová neboli systémická gramatika je založená na paradigmatických vztazích v systému.

Generativní gramatika (dříve označována jako transformační gramatika) Noama Choamského je založená na představě, že pomocí formálních pravidel jsme schopni generovat a tvořit z konečného počtu prvků nekonečný počet vět.

Stratifikační gramatika pracuje s hierarchizovaným popisem rovin

Funkčně – generativní gramatika integruje vedle funkce aj. také princip jazykových rovin

Tradiční gramatika je vlastně nelingvistická gramatika, vycházející ze staré latinské tradice, která ještě mnohdy z části přežívá.

3. Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání je soubor výchovných a vzdělávacích dokumentů.

„V souladu s principy kurikulární politiky zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (v tzv. Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/ 2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání (školském zákoně), ve znění pozdějších předpisů se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních národní a státní a školní“ (Rámcový vzdělávací program, 2016, str. 5).

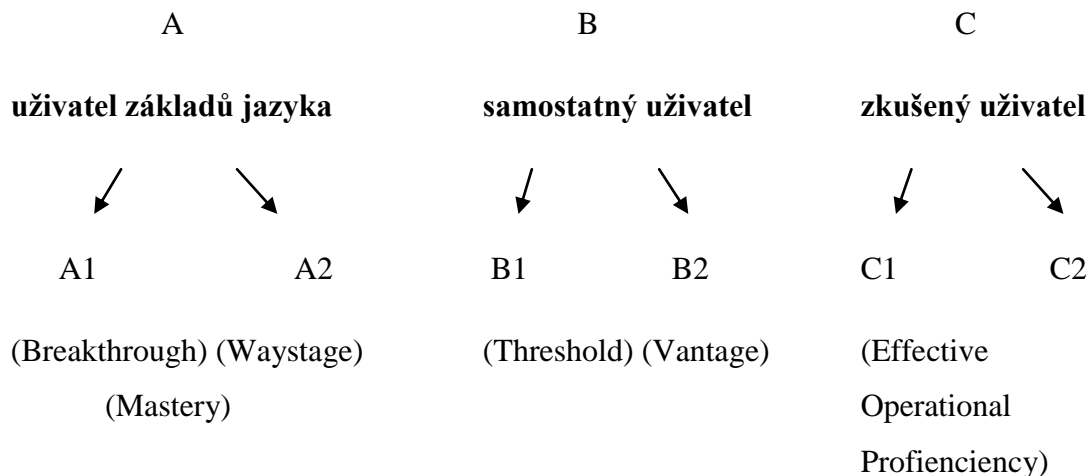
Vzhledem k tomu, že je RVP pro základní vzdělávání dalším dokumentem v řadě, navazuje svým obsahem na RVP pro předškolní vzdělávání. RVP také udává jakou úroveň klíčových kompetencí, by žáci v jednotlivých ročnících svého vzdělávání měli získat, vymezuje obsah vzdělávání, tím že stanovuje očekávané výstupy a učivo, zařazuje k jednotlivým předmětům průřezová témata a je výchozím podkladem pro formulování přijímacích zkoušek k sekundárnímu vzdělávání na středních školách. Rámcový vzdělávací program je určujícím podkladem pro učitele, kteří podle jeho požadavků, tvoří školní vzdělávací program a na základě něj přípravu výuky.

3.1. Další cizí jazyk podle RVP ZV

Výuka dalšího cizího jazyka je v průměru zařazována do 7. ročníku s časovou dotací 2 hodiny týdně. V RVP jsou popisovány zejména obecné výstupy v oblasti komunikace (poslech, čtení, psaní a mluvení). Z hlediska gramatiky se žáci naučí základní gramatické struktury a typy vět, s tolerancí chyb, které však neovlivňují obsah sdělení či význam věty z hlediska porozumění.

4. Společný evropský referenční rámec

Společný evropský referenční rámec je obecným základem pro vytváření učebnic, směrnic, sylabů, zkoušek nebo učebních materiálů v celé Evropě. „Popisuje, co se musí studenti naučit, aby užívali jazyka ke komunikaci, a jaké znalosti a dovednosti musí rozvíjet, aby byli schopni účinně jednat.“ (SERR, 2006, str. 1). Popisuje také jednotlivé úrovně znalostí a dovednosti v daném jazyce. Jsou jimi A1, A2, B1, B2, C1 a C2.

(SERR, 2006, str. 23)

Díky základním cílům, obsahům a metodám, které SERR popisuje, poskytuje nejen objektivní kritéria pro zkoušení jednotlivých úrovní a vydávání mezinárodně uznávaných certifikátů, čímž napomáhá mobilitě v Evropě, ale také poskytuje např. objektivní kritéria pro popis jazykové způsobilost.

4.1. Obsah úrovně A1 podle SERR z hlediska gramatiky

Jako cíl vzdělávání v dalším cizím jazyce na základní škole je úroveň A1, kdy žák ovládá několik základních gramatických struktur a typů vět, které si v průběhu výuky osvojil. Podle SERR je hlavní důraz kladen na komunikaci a dorozumívání se, nikoliv na konkrétní gramatické jevy v jednotlivých úrovních. Při učení se cizímu jazyku jako začátečník není mnoho prostoru pro složité gramatické struktury.

4.2. Profile Deutsch

Profile Deutsch je kniha, která popisuje pro němčinu jako cizí jazyk a němčinu jako druhý cizí jazyk požadavky na jednotlivé úrovně společného evropského referenčního rámce. Je to také pomocný prostředek, pro tvůrce učebních plánů, pro vedoucí institucí, autory učebnic a učebních materiálů, učitele i studenty. Pomocí Profile Deutsch můžeme vytvářet cíle pro vyučování, vypracovat učební materiál, doplnit a rozšířit učivo a učební strategie, plánovat vyučování nebo tvořit materiál pro testy a zkoušky. Kniha obsahuje CD s programem, ve kterém můžeme pracovat. Pro mou práci je velmi přínosné, že Profile Deutsch obsahuje program, který vyhodnotí německá slova podle úrovně a také zhodnotí, zda dané slovo má žák ovládat v příslušné úrovni receptivně nebo produktivně.

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Gramatické učivo na úrovni A1 v učebních souborech Beste Freunde 1 a Macht mit

Beste Freunde

Beste Freunde je učební soubor obsahující šest dílů na úrovni A1 – B1, určený pro výuku německého jazyka na základních školách a víceletých gymnáziích. Pro mou práci jsou výchozí první dva díly, tedy Beste Freunde 1 a Beste Freunde 2, jejichž úroveň odpovídá A1. Jsou určeny pro žáky, kteří začínají s němčinou na 2. stupni základní školy. První díl Beste Freunde 1 obsahuje 9 lekcí rozdělených do třech modulů. Na závěru každého modulu nabízí učebnice přehled gramatiky, cvičení k opakování, projektovou práci nebo například cvičení k reáliím. Celým dílem provádí žáky skupina kamarádů stejného věku, z nichž každý je hlavním protagonistou jednoho modulu. Učebnice se tímto způsobem snaží motivovat žáky. Druhý díl Beste Freunde 2 má totožnou strukturu jako díl první. Oba díly vhodně doplňuje pracovní sešit.

Macht mit

Macht mit je učební soubor, určený pro výuku němčiny jako druhého cizího jazyka v 7. - 9. (resp. 6.-9.) ročníku základních škol nebo v odpovídajících ročnících víceletých gymnáziích. Pro mou práci jsou stěžejní první 2 díly Macht mit a dvě lekce 3. dílu, odpovídající úrovni A1. Každý díl obsahuje šest tematických okruhů, každá lekce je rozvržena do deseti vyučovacích hodin. Učivo svým obsahem a rozsahem (180 – 200 hodin) odpovídá požadavkům Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Ke všem dílům je k dispozici i pracovní sešit v černobílé podobě, který obsahuje cvičení se gramatickou, systematické procvičování, přehled slovní zásoby na konci každé lekce apod.

Pro tyto učební soubory jsem se rozhodla z toho důvodu, že jsou poměrně nové a v současné době se začínají uplatňovat moderní přístupy ve výuce cizích jazyků, které stojí zejména na induktivním přístupu, tedy že se žáci již neučí nejprve tabulky s gramatikou a poté své znalosti uplatňují ve větách a cvičeních, ale právě naopak. Žáci

si na základě různých cvičení sami odvodí gramatická pravidla. Tento postup je považován za moderní a efektivnější a oba učební soubory se k těmto postupům hlásí. Oba učební soubory se pokusím zanalyzovat, porovnat je mezi sebou a zhodnotit, zda opravdu odpovídají moderním přístupům a požadavkům SERR.¹

5.1. Rod podstatných jmen

Učebnice **Beste Freunde** se tímto gramatickým jevem zabývá hned v první lekci s názvem Und wer bist du? Jejím hlavním tématem je seznamování se a pojmenování různých předmětů (zejména nábytku, sportovních potřeb) a aktivit pro volný čas. Slovní zásoba der Sessel, der Junge, der Rucksack, der Fußball, die Gitarre, die Sporttasche, die Lampe, das Surfbrett, das Foto, das Fahrrad, das T-Shirt, das Mädchen je přehledně doplněná obrázky. Jednotlivé rody jsou rozděleny barevně. Modře – mužský rod (der), červeně ženský rod (die) a zeleně střední rod (das). Učebnice obsahuje modré bubliny, ve kterých vždy upozorňuje žáky, že určování rodu podstatných jmen v němčině není stejné jako v češtině. Např. „V češtině řekneme **to křeslo**, ale v němčině je **der Sessel**.“ Je tedy nutné se hned od začátku učit rody jednotlivých podstatných jmen zpaměti.

der	das	die
Rucksack, Junge, Sessel, Fußball	T-Shirt, Mädchen, Fahrrad, Foto	Sporttasche, Lampe, Gitarre

Učebnice **Macht mit** zařazuje rod podstatných také do první lekce s názvem Vorstellen. Představování se, rodina, bydliště a pozdravy jsou hlavními tématy lekce. Slovní zásoba der Junge, der Vater, der Bruder, der Freund, der Herr, der Mann, die Frau, die Mutter, die Schwester, die Freundin, das Mädchen, das Kind je stejně jako v učebnici Beste Freunde přehledně, barevně označena.

der	die	das
Freud, Bruder, Mann, Vater, Junge	Mutter, Frau, Freundin, Schwester	Kind, Mädchen

¹ Dále ve své práci pro zjednodušení používám pro učební soubory Beste Freunde a Macht mit pojem učebnice.

Obsahuje však jinou slovní zásobu. Zatímco v *Beste Freunde* jsou použita zejména neživotná podstatná jména jako je *der Fußball*, *die Lampe*, *das Foto*, s výjimkou *der Junge* a *das Mädchen*. V učebnici *Macht mit* převládají životná podstatná jména, většinou označení příslušníků rodiny, jako je *der Vater*, *die Schwester*, *die Frau*, *der Vater*, *das Mädchen*.

Vzhledem k tomu, že znalost rodu podstatných jmen je důležitá pro správné určování koncovek členu určitého, neurčitého a adjektiv, považuji za správné, že obě učebnice o něm mluví ihned v první lekci. Barevné rozlišení rodů pak může napomoci žákům lépe si rody zapamatovat a zpětně si vybavit, pod kterou barvu patří dané slovo. Provází, jak učebnici *Macht mit*, tak i *Beste Freunde 1*, ale pouze v bublinách, příp. rámečcích označující přehled nových gramatických jevů, spojených s podstatnými jmény. Ovšem pracovní sešit *Beste Freunde 1*, který obsahuje na konci každé lekce slovník slovní zásoby, v něm barvy dále zachová v obou dílech učebnice. U *Macht mit* tomu tak není, protože celý pracovní sešit je, až na titulní stránku, v černobílé podobě.

5.2. Člen podstatných jmen – určitý, neurčitý, nulový

5.2.1 Člen určitý a neurčitý v 1. pádě

Podle mého názoru je člen neurčitý důležitější při zahájení konverzace, proto by bylo dobré začít s ním, nicméně učebnice ***Beste Freunde 1*** zařazuje do první lekce člen určitý v 1. pádě. Je obdivuhodné, jak se podařilo autorům zpracovat čtyři lekce za použití pouze určitého členu. Soustředili se hlavně na vlastní jména, fráze a slovní zásobu, která nevyžaduje žádný člen nebo pouze člen určitý.

rod mužský (der)	<i>der Junge</i>
rod ženský (ta)	<i>die Gittare</i>
rod střední (to)	<i>das Foto</i>

Jako vzorové cvičení je tvoření vět pomocí slovní zásoby, kterou žáci získali, během určování rodů podstatných jmen (viz výše), kterou vhodně doplňují. V pracovním sešitě pak žáci nacvičují 1. pád podstatných jmen ve cvičení, kde podle toho, co je na obrázku spolu s přídavnými jmény tvoří věty.

Die Lampe ist super.

Der Rucksack ist cool.

Člen neurčitý v 1. pádu se objevuje v učebnici **Beste Freunde 1** až v páté lekci, kde je v tabulce barevně označeno, jak vypadá člen určitý v 1. pádu a jak člen neurčitý v 1. pádu, používá přitom pro přehlednost stejné barvy jako u rodů podstatných jmen.

určitý člen

neurčitý člen

der Mann

ein Mann

das Flugzeug

ein Flugzeug

die Frau

eine Frau

K pochopení principu a použití členu určitého a neurčitého jsou v učebnici k dispozici dvě cvičení, která na sebe navazují. V pracovním sešitě najde žák 5 cvičení. Nejprve žáci vyhledají podstatná jména (označená barevně podle rodů) ve větách, určí u nich neurčitý a určitý člen, poté s pomocí těchto slov tvoří věty. Později již žáci tvoří samostatně věty s použitím neurčitého členu v 1. pádu.

Učebnice **Macht mit** ve své první lekci kombinuje použití členu určitého i neurčitého v 1. pádu. V tabulce označuje stejně jako v Beste Freunde, jak vypadají jednotlivé tvary a barevně je odlišuje.

ein Junge - der Junge

eine Frau - die Frau

ein Mädchen - das Mädchen

Žáci by měli sami vyvodit, že určitému členu v 1. pádu, rodu mužského odpovídá neurčitý člen „ein“, rodu ženského „eine“ a rodu středního „ein“. K pochopení principu použití členu určitého a neurčitého jsou k dispozici dvě cvičení, ve kterých je veden rozhovor, ze kterého by žáci měli vypožorovat, že v případě mluví-li o něčem poprvé, použijí neurčitý člen, mluví-li o něčem konkrétním, použijí člen určitý.

Wer ist das? Das ist eine Frau.

Wie heißt die Frau? Die Frau heißt Jehle.

nebo

Wer ist das? Das ist ein Junge.

Wie heißt der Junge? Der Junge heißt Jörg.

Podle mého názoru je vhodnější přístup učebnice Macht mit, protože jako první uvádí člen neurčitý, který je podle mne důležitější, také začíná dříve s přivlastňovacími zájmeny. Vhodnou literaturou pro pochopení použití určitého, neurčitého a nulového členu může být dizertační práce „Wer hat nicht Problem mit Artikel, na?“ rodilého mluvčího dr. Thomase Pimingsdorfera, který se ve své práci zabývá použitím těchto členů u studentů cizího jazyka, jejichž mateřský jazyk členy nepoužívá.

5.2.2 Člen určitý a neurčitý ve 4. pádě

Neurčitý a určitý člen ve 4. pádu jsou podle mého názoru další velmi důležité gramatické jevy na začátku učení se německého jazyka.

Učebnice **Beste Freunde 1** předkládá žákům oba tyto jevy v páté lekci. Žáci by sami měli přijít na to, že určitý a neurčitý člen v 1. a ve 4. pádu je stejný až na rod mužský, který končí na -n.

Laura braucht **einen Füller.**

Laura kauft **den Füller.**

ein Heft.

das Heft.

eine Schere.

die Schere.

K tomuto gramatickému jevu mají žáci v učebnici Beste Freunde 1 mnoho cvičení, kde nejprve poslouchají a zároveň čtou text. Poté doplňují do předpřipravené věty vhodná podstatná jména z tabulky. Následně doplňují celá slova a tvoří věty. Stejně tak je tomu v pracovním sešitě, kde žáci mají dostatek vhodných cvičení pro osvojení si těchto jevů. Cvičení jsou progresivně pokládána od jednodušších po složitější.

Učebnice **Macht mit** seznamuje žáky s určitým a neurčitým členem ve 4. pádu ve 3. lekci. Stejně jako Beste Freunde 1 barevně označuje jednotlivá podstatná jména podle rodu, aby se žáci lépe orientovali při tvoření správného tvaru. Cvičení v učebnici jsou zejména komunikativní. Žáci tvoří otázky a odpovědi za použití určitého a neurčitého členu a vzájemně spolu komunikují. V pracovním sešitě, který je víc zaměřen na psaní, jsou k dispozici 4 cvičení. Žáci doplňují vhodné členy nejprve podle nápovědy v tabulce, poté již sami doplňují slova a tvoří věty.

Učebnice Macht mit ve třetí lekci uvádí 3. pád přivlastňovacích zájmen, domnívám se však, že tento gramatický jev nepřísluší úrovni A1 nýbrž úrovni vyšší. V tomto případě, tedy učebnice neodpovídá požadavkům SERR.

5.2.3 Člen nulový

Člen nulový neboli žádný se používá zejména u vlastních jmen, některých ustálených spojení, u názvu většiny zeměpisných názvů, u podstatných jmen označujících látku apod.

Učebnice Beste Freunde na tento gramatický jev nijak nekomentuje, pouze v přehledu gramatiky uvádí, ve kterých případech se používá.

Das ist Laura.

Wir fahren nach Italien.

Ich komme aus Prag.

Učebnice Macht mit nabízí jedno cvičení v učebnici, kde žáci čtou a doplňují do textu buď člen určitý, neurčitý nebo nulový. Poté poslouchají nahrávku a své řešení si kontrolují. V pracovním sešitě je k dispozici opět jedno cvičení, kde žáci rozhodují, zda je třeba do textu doplnit člen či ne.

5.3. Zájmena

5.3.1. Osobní zájmena v 1. a 4. pádu

Učebnice **Beste Freunde 1** spojuje vysvětlení osobních zájmen (ich, du, er, sie, es, wir, ihr, sie, Sie) s časováním sloves, které se objevuje hned v první lekci. Žáci se tedy neučí jednotlivá zájmena, ale celé tvary. Např. ich spiele a poté celé věty Ich spiele Gittare. Ich komme aus München apod. Učebnice však žákům odůvodňuje, proč se píše ve třetí osobě množného čísla Sie velké s. „ Sie (s velkým písmenem) se používá jako zdvořilostní forma – vykání.“ Také podotýká, že pokud vykáme více osobám, používáme též Sie s velkým s a ne ihr.

Frau Schmidt, sprechen Sie Deutsch?

Frau Schmidt und Herr Wagner, haben Sie auch Mangosaft?

Pracovní sešit pak žákům nabízí hned několik cvičení, kde žáci přiřazují slovesné tvary k jednotlivým zájmenům a tvoří věty.

Učebnice **Macht mit** to dělá obdobně, spojuje jednotlivá zájmena se slovesnými tvary. Žáci pak tvoří jednoduché věty pomocí sloves, která si osvojí. Ve 2. lekci je to sloveso kommen, wohnen, heißen a gehen.

5.3.2 Neurčité zájmeno kein v 1. a ve 4. pádu

Učebnice **Beste Freunde 1** ve svém obsahu píše, že v 7. lekci seznamuje žáky se záporným členem kein v 1. a 4. pádu. Skloňování záporného členu kein odpovídá skloňování neurčitého členu ein, to může usnadnit žákům zapamatování si jednotlivých tvarů. Nicméně v příslušné lekci učebnice, jsem našla pouze procvičování si použití členu záporného kein ve 4. pádu. Použití 1. pádu mohou žáci trénovat pouze v pracovním sešitě, kde je pro ně připraveno několik cvičení, která kombinují záporný člen kein a neurčitý člen ein. Nejprve vhodně doplňují podstatná jména k jednotlivým tvarům, poté podstatná jména se správným tvarem záporného členu a nakonec tvoří samostatně věty.

1. pád

Das ist **kein** Bleistift

kein Studio

keine Trainerin.

4. pád

Laura braucht **keinen** Bleistift.

kein Studio.

keine Trainerin.

Komunikační aspekt: Žáci umí odmítnout návrh, odpovědět negativně na otázku.

Učebnice **Macht mit** nabízí žákům neurčité zájmeno kein v 1. a 4. pádu ve 4. lekci. Žáci si pokládají vzájemně otázky a záporně, s použitím kein, na ně odpovídají.

1. Ist das eine Mütze ?

2. Nein, das ist keine Mütze.

1. Bekommt Uwe ein T-Shirt ?

2. Nein, Uwe bekommt kein T-Shirt.

V pracovním sešitě pak žáci mají k dispozici jedno cvičení, kde doplňují, buď neurčitý člen nebo neurčité zájmeno kein v příslušném pádu.

Komunikační aspekt: Žáci umí říct, že něco nedostali, umí vytvořit v souvislosti s podstatným jménem zápornou větu.

5.3.3 Přivlastňovací zájmena v 1. a 4. pádu

Učebnice **Beste Freunde 1** zařazuje přivlastňovací zájmena *mein* a *dein* do 7. lekce, *sein* a *ihr* do lekce 9 a vykání *Ihr* do 13. lekce (2. díl). V přehledu gramatiky na konci učebnice uvádí „Přivlastňovací zájmena se v němčině nazývají „přivlastňovací členy“, protože ve větě mají stejnou funkci jako členy a stejně se i skloňují.“ Dodává, že při vykání se používá přivlastňovací zájmeno *Ihr*, které se píše stejně jako osobní zájmeno *Sie* s velkým písmenem. Použití zájmen *mein*, *dein* aplikuje zejména na slovní zásobě příslušníků rodiny. Jako u mnoha dalších gramatických jevů i u přivlastňovacích zájmen je v učebnici několik cvičení určených ke komunikaci. Žáci tvoří věty o své rodině a vzájemně se na rodinu dotazují. Zájmena *sein* a *ihr* pak procvičují na slovní zásobě jídla a průběhu dne. Vykání *Ihr* na slovní zásobě cestování.

Komunikační aspekt: Žáci se umí zdvořile obrátit na dospělého. Umí popsat svou rodinu. Umí popsat kamaráda.

Učebnice **Macht mit** uvádí v 1. 2. a 4. lekci postupně všechna přivlastňovací zájmena. Nejprve uvádí *mein* a *dein*, jejichž použití uplatní žáci zejména na slovní zásobě rodiny. V učebnici vytváří rozhovory a mluví o své rodině, v pracovním sešitě pak kombinuje přivlastňovací zájmena, určitý a neurčitý člen. Žáci mají vhodně doplnit správné tvary do textu. V jednom z dalších cvičení přiřazují slova k pojmům – slovesa, přivlastňovací zájmena, podstatná jména apod. Ve 2. lekci přidává zájmena *sein* a *ihr* a ve 4. lekci ostatní tvary *unser*, *euer*, *ihr*, *Ihr*. Trénovat je žáci mohou zejména na slovní zásobě koníčků a příslušníků rodiny. Učebnice i pracovní sešit obsahují dostatečné množství cvičení.

V tomto případě považuji za vhodnější učebnici **Macht mit**, která žákům představuje všechna přivlastňovací zájmena. **Beste Freunde 1** v přehledu gramatiky uvádí, že se žáci ostatní přivlastňovací zájmena (*unser*, *euer*, *ihr*) naučí později. Podle *Profile Deutsch*, ale všechna tato zájmena patří do úrovně A1. Učebnice **Beste Freunde** tedy v tomto případě neodpovídá požadavkům SERR.

5.4. Slovesa v němčině

Němčina rozlišuje několik druhů sloves. Slovesa pravidelná – slabá, nepravidelná - silná, modální, pomocná a smíšená.

5.4.1 Časování pravidelných sloves v přítomném čase

Učebnice **Beste Freunde 1** zařazuje časování pravidelných sloves postupně do třech lekcí. Prvním slovesem, které se žáci naučí časovat je spielen – hrát si. V první lekci se zabývá časováním pravidelných sloves pouze v 1. a 2. osobě čísla jednotného (ich, du). Ve druhé lekci pak k prvním dvěma osobám přibývá 3. osoba čísla jednotného (er/sie/es) a 1. a 2. osoba čísla množného (wir, ihr). Ve 3. lekci je vysvětlena poslední 3. osoba čísla množného (sie/Sie), která obsahuje vykání – Sie, které se vždy používá s velkým s.

ich spiele	wir spielen
du spielst	ihr spielt
er/ sie/ es spielt	sie/ Sie spielen

Pro vysvětlení časování pravidelných sloves používá jako slovní zásobu učebnice Beste Freunde slovesa spielen, heißen, klettern, kommen, singen, machen, tauchen, wohnen, telefonieren, hören, trinken. Žáci se musí mechanicky naučit, jaké koncovky přísluší daným osobám a jak je vytvořit. Např.: v 1. osobě, čísla jednotného (ich) je koncovka – e. Vezmeme si tedy infinitiv slovesa - spielen. Odtrhneme koncovku –en (spiel) a přidáme koncovku pro příslušnou osobu – ich + -e = ich spiele. Slovesa této lekce slouží k tomu, aby se žáci uměli představit, říct, kde bydlí, jak se jmenují, co rádi dělají apod. Při časování sloves, také musíme v němčině vždy použít i osobní zájmeno **ich** spiele, **du** spielst.

Dalšími pravidelnými slovesy, která si žáci v učebnici osvojí, jsou: erzählen, besuchen, verkaufen, glauben, lernen, hassen, brauchen, hören, trainieren, basteln, warten, wandern, tanzen, sammeln, finden, fotografieren atd.

basteln	warten	wandern	tanzen
ich bastle	ich warte	ich wandere	ich tanze
du bastelst	du wartest	du wanderst	du tanzst
er/es sie bastelt	er/es/sie wartet	er/es/sie wandert	er/es/sie tanzt

Žáci mají k dispozici, jak v učebnici, tak v pracovním sešitě velké množství cvičení, ve kterých mohou trénovat jednotlivé tvary, přiřazovat je do textů, texty tvořit a vést rozhovory.

Komunikační aspekt: Žáci umí říct, jak se jmenují, odkud jsou. Umí se zeptat, jak se někdo jmenuje. Umí se představit, říct jak tráví čas s kamarády, někoho představit, říct co rád dělá či nedělá.

V učebnici **Macht mit** se časování pravidelných sloves objevuje v 1. a ve 2. lekci. Oproti Beste Freunde je tato učebnice poněkud rychlejší. V první lekci za pomoci sloves kommen, heißen, wohnen, gehen popisuje Macht mit časování sloves v prvních třech osobách čísla jednotného (ich, du, er/sie/es). Ve druhé lekci pak zbývající osoby množného čísla (wir, ihr, sie/Sie). Výběr sloves souvisí pravděpodobně právě se slovní zásobou týkající se rodiny, přátel, bydliště apod.

V učebnici se objevují další pravidelná slovesa. Např. machen, bekommen, kosten, suchen, stricken, kochen, singen, tanzen, kaufen, frühstücken, finden.

I tato učebnice a pracovní sešit nabízí množství cvičení, které usnadní žákovi osvojení si tohoto gramatického jevu.

Komunikační aspekt: Žák se umí představit, umí se zeptat kamaráda na jeho jméno a bydliště. Umí se zeptat na cenu, umí představit své koníčky, říct, co ho baví.

Učebnice Beste Freunde používá k procvičení časování sloves rozhovory osob, které vzájemně představují, říkají kdo, co rád dělá ve svém volném čase, odkud, kdo pochází. Podobně jako Beste Freunde i Macht mit procvičuje časování sloves zejména v rozhovorech a dialozích, kde se dvě osoby vzájemně představují, kdo, kde bydlí, jak se kdo jmenuje, odkud, kdo pochází. Co koho baví apod.

Dle mého názoru rozsahem nácviku v tomto případě lépe odpovídá učebnice Beste Freunde. V učebnici Macht mit je použito velké množství nových slov, zároveň je podle

mne v 1. lekcí Macht mit mnoho gramatiky, určitý člen, neurčitý člen, přivlastňovací zájmena mein, meine dein, deine. Učebnice však dává žákům mnohem rychleji možnost představit se a říci něco o sobě.

5.4.2 Časování pomocného slovesa sein – být v přítomném čase

Časování pomocného slovesa sein zařazuje **Beste Freunde 1** stejně jako pravidelná slovesa postupně do prvních třech lekcí. V první lekcí časuje sloveso v prvních dvou osobách čísla jednotného (ich, du). V druhé lekcí ve 3. osobě čísla jednotného (er/sie/es) a ve třetí lekcí v ostatních třech osobách čísla množného.

ich **bin**   wir **sind**
du **bist**   ihr **seid**
er/sie/es **ist**   sie/ Sie **sind**

Beste Freunde nabízí žákům v učebnici pět cvičení, ve kterých si žáci trénují používání slovesa sein ve větách, ve spojení s různými osobami, vytváří rozhovory a vzájemně se ptají a odpovídají na otázky kdo, kdo je?

1. Wer bist du ?   2. Ich bin Laura.
1. Wer ist da ?   2. Das ist Laura.

Cvičení jsou zaměřena hlavně na poslech a komunikaci. V pracovním sešitě pak žáci najdou v první, druhé a třetí lekcí mnoho cvičení, která kombinují různá slovesa, nejen sloveso sein. Žáci mají za úkol, přečíst si text a poté doplnit do tabulky jednotlivé tvary slovesa. Vhodně doplňovat do vět tvary, které mají k dispozici v rámečku. V dalších cvičení je již vidět větší samostatnost, kdy se předpokládá, že žák je schopen doplnit správně sloveso i bez nápovědy formou tvarů jednotlivých osob v rámečku.

Komunikační aspekt: Žák se umí zeptat, kdo to je, umí představit kamaráda.

Učebnice **Macht mit** rozděluje časování pomocného slovesa sein do dvou lekcí a to do první lekce, kde se věnuje časování v prvních třech osobách (ich, du, er) a do třetí lekce, kde opakuje číslo jednotné a přidává k němu i osoby čísla množného (wir, ihr, sie/ Sie). Ve druhé lekcí zároveň představuje žákům, třetí osobu čísla množného Sie s velkým „s“, pomocí cvičení, do kterého žáci doplňují vhodná osobní zájmena. Žáci tak sami přijdou na to, že Sie s velkým „s“ použijí vždy, když někomu vykájí.

Woher kommen Sie, Herr Spiera?

Sloveso je procvičováno zejména na situaci odkud, kdo je a kdo, kdo je. Učebnice stejně jako Beste Freunde 1 nabízí žákům hned několik cvičení, ve kterých však nepochičuje pouze sloveso sein, ale i další slovesa v kombinaci s neurčitým členem. Žáci vytvářejí rozhovory, pokládají si otázky a odpovídají na ně.

1. Woher bist du ?   2. Ich bin aus Postdam.

1. Wer ist das ?   2. Das ist ein Junge.

Pracovní sešit pak nabízí žákům různá cvičení, která obsahují rozhovory odkud, kdo je a žáci dokončují tvary sloves nebo doplňují chybějící tvary apod.

Komunikační aspekt: Žák umí říct, jiným způsobem odkud je.

V tomto případě považuji za přínosnější učebnici Macht mit, nejen že žákům vedle otázky „Woher kommst du?“ ukazuje i jinou variantu, tedy „Woher bist du?“, ale zároveň je sloveso sein použito v souvislosti s neurčitým členem v prvním pádě. „Das ist ein Junge.“ Oproti tomu v učebnici Beste Freunde je sloveso sein použito v souvislosti se jmény „Das ist Laura.“

5.4.3. Časování pomocného slovesa haben – mít v přítomném čase

Časování pomocného slovesa haben se objevuje ve čtvrté lekci učebnice **Beste Freunde 1**, kde je vysvětleno pouze jednotné číslo, které je nepravidelné, osoby v množném čísle již nejsou uvedeny, pravděpodobně proto, že koncovky časování jsou stejné jako u pravidelných sloves.

ich **habe**

du **hast**

er/sie/es **hat**

Sloveso haben je spojeno zejména se slovní zásobou volného času Gittare, Schwimmen, Informantik, Klettern, Schlagzeug, Volleyball, frei a dnů v týdnu der

Montag, der Dienstag, der Mittwoch, der Donnerstag, der Freitag, der Samstag, der Sonntag.

Učebnice žákům nabízí hned několik cvičení, ve kterých vedou rozhovory o svém týdenním programu, následně si vytváří vlastní týdenní program. V pracovním sešitě žáci doplňují věty týkající se týdenního programu a také píšou vlastní text.

Komunikační aspekt: Žák umí mluvit o svém týdenním rozvrhu, zejména z hlediska volnočasových aktivit.

Učebnice **Macht mit** uvádí časování slovesa haben ve všech osobách hned ve druhé lekci, kde je vysvětleno zejména v souvislosti s tím, jaké předměty mají žáci ve škole, které předměty mají a nemají rádi a v jakých dnech se dané předměty vyučují. Je používána slovní zásoba předmětů Deutsch, Chemie, Informatik, Mathe, Religion, das Fach, dnů v týdnu der Montag, der Dienstag, der Mittwoch a také spojení gern a nicht gern.

Např. Ich **habe** Deutsch am Mittwoch.

Ich **habe** Musik nicht gern.

Wann **hast** du Mathe ?

Učebnice Macht mit spolu s pracovním sešitem, nabízí srovnatelné množství vhodných cvičení pro zdokonalení se a osvojení si tohoto gramatického jevu.

Komunikační aspekt: Žáci umí mluvit o svém týdenním programu, zejména z hlediska rozvrhu ve škole.

Obě učebnice si podle mého názoru volí zajímavá témata. Jak rozvrh hodin ve škole, tak volný čas. Vyučující je může velmi dobře využít pro práci ve skupinách nebo pro tvoření nějakého projektu apod. Žáci by si například ve skupinách mohli vytvořit své vlastní denní plány, či rozvrhy hodin. Na jednotlivé dny by si zvolili předměty, či volnočasové aktivity podle svého názoru, takové jaké by se jim líbili. Poté by se vzájemně mohli ptát, kdo má, kdy jaké předměty popř. vzájemně si představili svoje plány. Učebnice Beste Freunde 1 označuje výjimky v časování opět barevně, oproti tomu Macht mit pouze tučně.

5.4.4 Časování nepravidelných sloves v přítomném čase

Němčina rozlišuje vedle pravidelných sloves, pro jejichž časování platí stejná pravidla ještě nepravidelná neboli silná slova, která se časují nepravidelně.

První nepravidelné sloveso se objevuje v učebnici **Beste Freunde 1** ve čtvrté lekci. Je jím sloveso sprechen (mluvit). Nepravidelná slovesa mají většinou nějakou výjimku pouze ve 2. a 3. osobě jednotného čísla, jinak je jejich časování stejné jako u pravidelných sloves.

ich spreche
du sprichst
er/sie spricht

1. Sprichst du Deutsch?   2. Ja, ich spreche sehr gut Deutsch.

Žáci mají k dispozici cvičení v učebnici, ve kterém používají zejména slovní zásobu jednotlivých řečí, tvoří rozhovory a vzájemně se ptají, kdo hovoří jakou řečí apod. V pracovním sešitě pak doplňují žáci do textu správné tvary slovesa.

Komunikační aspekt: Žáci umí mluvit o svých jazykových znalostech.

Další nepravidelná slovesa essen a schlafen se objevují v 9. lekci, kde žáci používají jídla a průběhu dne.

ich esse	ich schlafe
du isst	du schläfst
er/es/sie isst	er/es/sie schläft

Časování nepravidelných sloves má své zvláštnosti: Někdy se mění kmenová samohláska (e → i / ie, a → ä, au → äu). Např. Slovesa v 10. lekci (2. díl) - treffen, fahren, lesen, laufen, sehen, geben.

ich treffe	ich fahre	ich lese
du triffst	du fährst	du liest
er/es/sie trifft	er/es/sie fährt	er/es/sie liest
ich gebe	ich laufe	ich sehe
du gibst	du läufst	du siehst
er/es/sie gibt	er/es/sie läuft	er/es/sie sieht

Komunikační aspekt: Žáci umí popsat svůj den, říct kam, někdo jde, co rádi/neradi jí.

Macht mit zařazuje časování nepravidelných sloves poprvé do čtvrté lekce, kde představuje časování sloves *sehen /lesen, fahren/ laufen*.

ich <i>sehe/ lese</i>	ich <i>fahre/ laufe</i>
du <i>siehst/ liest</i>	du <i>fährst/ läufst</i>
er/sie/es <i>sieht/liest</i>	er/sie/es <i>fährt/ läuft</i>

Další slovesa *essen* a *nehmen* se objevují ve druhém díle ve třetí lekci.

ich <i>nehme</i>	ich <i>esse</i>
du <i>nimmst</i>	du <i>isst</i>
er/sie/es <i>nimmt</i>	er/sie/es <i>isst</i>

Komunikační aspekt: Žáci mluví o svých zálibách, o tom, co kupují a co jí.

Učebnice *Beste Freunde* nabízí žákům osvojení si více nepravidelných sloves, která jsou důležitá pro běžnou komunikaci. Stejně jako *Macht mit* porovnává slovesa, která se časují stejně. *Treffen – geben, fahren – laufen, lesen – sehen*. Při jejich užívání pracuje nejvíce s tématy škola a volný čas, tato slovní zásoba se často opakuje. *Macht mit* zařazuje méně nepravidelných sloves, ale v tomto případě dle mého názoru používá vhodnější a praktičtější témata. Např. rodina, jídlo, pití a nakupování. Žáci si tak neustále rozšiřují slovní zásobu o slova, která mohou použít, při návštěvě zahraničí apod.

5.4.5 Časování modálních sloves v přítomném čase

Němčina má několik způsobových sloves (*mögen, müssen, können, wollen, dürfen a sollen*), která se časují nepravidelně. Podle Společného evropského referenčního rámce by se žáci na úrovni A1 měli naučit používat slovesa *mögen – mít rád, müssen – muset, können – moci, umět a wollen – chtít*. Další dvě slovesa *sollen* (mít povinnost) a *dürfen* (smět) by si měli žáci začít osvojovat a učit se používat až v následující úrovni A2.

Učebnice **Beste Freunde 1** jako první zařazuje sloveso *möchten* (ich *möchte – chtěl bych*), což je podmiňovací způsob od slovesa *mögen* a to do páté lekce. Žáci mají v učebnici opět k dispozici tabulku se správnými tvary slovesa. U způsobových sloves se některé koncovky liší od časování pravidelných sloves a tvary 1. a 3. osoby čísla jednotného jsou stejné, jsou tedy nepravidelná. U slovesa *möchten* ve 3. osobě čísla

jednotného není koncovka –t, ale koncovka –e. Také se ve 2. osobě čísla jednotného a množného vkládá –e- (möchtest, möchtet), z důvodu výslovnosti, těžko bychom vyslovovali möchtst nebo möchtt.

ich möchte	wir möchten
du möchtest	ihr möchtet
er/sie möchte	sie/Sie möchten

Žáci by v tomto případě, pro srovnání mohli zkusit najít ve svém slovníčku jiné sloveso, které také obsahuje vkládané –e-. Např. sloveso finden, které se učí v předchozí kapitole.

Slovní zásoba obsahuje některá slovíčka, která se žáci naučili v první lekci. Např der Sessel, die Sporttasche, das T-Shirt, der Rucksack. Žáci ve cvičení v učebnici tvoří otázky a odpovědi s modálními slovesy.

Ich möchte ein T-Shirt.

Poté tvoří věty, co by chtěli dělat.

Ich möchte heute klettern.

V pracovním sešitě žáci opět nejprve přiřazují do textu vhodné slovesné tvary z tabulky, poté tvoří věty, tak že skládají předepsaná slova. Poté tvoří věty.

Komunikační aspekt: Žáci se naučí říct, co by chtěli, umí vyjádřit své přání.

V šesté lekci zařazuje Beste Freunde 1 sloveso müssen (ich muss – musím), koncovky časování se opět liší. V 1. a. 3. osobě čísla jednotného není koncovka –e a ve všech osobách jednotného čísla chybí přehláska a také sloveso können (ich kann – mohu, umím), kde se ve všech osobách jednotného čísla mění „ö“ na „a“.

müssen:		können:	
ich muss	wir müssen	ich kann	wir können
du musst	ihr müsst	du kannst	ihr könnt
er/sie muss	sie/ Sie müssen	er/sie kann	sie/ Sie können

Slovní zásoba obsahuje zejména různé školní předměty a aktivity pro volný čas ve spojení se slovesem. Např. Gittare üben, Biologie, Mathe, English lernen. Musik hören, Sudoku machen apod. V pracovním sešitě najdou žáci mnoho cvičení, kde si mohou lépe osvojit použití modálních sloves. Všechna cvičení postupují od jednoduššího po složitější.

Ich **muss** Mathe lernen.   Ich **kann** Musik hören.
Sie **muss** Gittare üben.   Er **kann** Sudoku machen.

Komunikační aspekt: Žáci se naučí říct, že něco musí, že něco mohou a že něco umí.
Naučí se něco navrhnout.

V patnácté lekci (2. díl) Beste Freunde se znovu objevuje modální sloveso können, které vyjadřuje, že někdo něco umí.

Ich **kann** reiten. (Umím jezdit na koni.)
Kannst du Fußball spielen? (Umíš hrát fotbal?)

Komunikační aspekt: Žáci umí mluvit o tom, co někdo umí.

Posledním modálním slovesem, které by si žáci během výuky měli osvojit je sloveso wollen – chtít. Učebnice Beste Freunde ho zařazuje do předposlední 17. lekce (2. díl).

Nepravidelně se časuje opět jednotné číslo, kde se „o“ mění na „i“.

1. Was willst du dort machen?	2. Ich will dort Geocaching machen.
1. Wohin wollt ihr fahren ?	2. Wir wollen nach Deutschland fahren.

Slovní zásoba obsahuje zejména téma prázdnin a cestování. Např. der Wald, die Insel, der Feriencamp, Geocaching, spojení an einem Fluss, zu Hause, am Meer, nach Paris, in Ägypten, auf der Insel apod.

Komunikační aspekt: Žáci umí říct, že něco chtějí, umí vyjádřit své plány a přání.

Učebnice **Macht mit** začíná s výukou modálních sloves v porovnání s Beste Freunde později, ale za to velmi zostra. S prvními slovesy können (moci, umět) a müssen (muset) začíná až v 1. lekci druhého dílu. Přehled časování ve všech osobách mají žáci k dispozici podobně jako v učebnici Beste Freunde, nicméně v textu nejsou nijak zvýrazněny nepravidelnosti časování. Narozdíl od Beste Freunde, používá Macht mit i tvar slovesa s „es“ (ono), tedy er/sie/es kann, muss apod. Beste Freunde uvádí pouze er/sie, a to nejen u časování modálních sloves, ale obecně u časování jakéhokoliv slovesa.

Používá slovní zásobu zejména volnočasových aktivit – Computer spielen, ins Kino gehen, ins Konzert gehen, in die Disko gehen, školních či domácích povinností – einen Imbiss vorbereiten, Lebkuchen backen, einkaufen, Hausaufgabe machen, Deutsch lernen. V učebnici mezi sebou žáci vedou rozhovory a představují, co by chtěli dělat

během dne nebo jaké mají povinnosti. Pracovní sešit poskytuje žákům mnoho cvičení, ve kterých například rozhodují o tom, které sloveso je vhodnější zvolit. Doplňují správné tvary do textu nebo tvoří svůj denní plán, co mohou, co chtějí a co musí dělat.

Komunikační aspekt: Žáci umí říct, kdo co umí, kdo co může a také kdo co musí. Mluví o svých školních povinnostech, o svých schopnostech apod.

V následující 2. lekci se žáci seznamují s modálním slovesem dürfen (smět) a mögen (mít rád).

ich darf	wir dürfen	ich mag	wir mögen
du darfst	ihr dürft	du magst	ihr mögt
er/sie/es darf	sie/Sie dürfen	er/sie/es mag	sie/Sie mögen.

Darfst du ein Haustier haben? (Smíš mít domácí zvíře?)

Magst du Haustiere? (Máš rád zvířata?)

Žáci si osvojí slovní zásobu zejména zvířat – der Hund, das, Hamster, die Katze, die Maus a také bydlení – der Balkon, der Flur, das Kinderzimmer, die Wohnung, die Küche.

Komunikační aspekt: Žáci umí říct, že koho/ něco mají rádi a že něco smí (mít, dělat apod.)

V předposlední lekci Macht mit si žáci osvojí ještě zbývající modální slovesa sollen (mít povinnost) a wollen (chtít).

wollen		sollen	
ich will	wir wollen	ich soll	wir sollen
du willst	ihr wollt	du sollst	ihr sollt
er/sie/es will	sie/Sie wollen	er/sie/es soll	sie/Sie sollen

Slovní zásoba souvisí s tím, že někdo něco má povinnost či chce udělat. Getränke kaufen, eine Liste schreiben, grillen, Blumen kaufen, Gittare mitbringen, Kuchen backen apod.

Komunikační aspekt: Žáci se naučí říct, co chtějí dělat, umí se zeptat na plány ostatních. Také umí říct, co mají povinnost dělat a jaké povinnosti mají ostatní.

Podle mého názoru lepší přístup k osvojení si modálních sloves přináší žákům učebnice *Beste Freunde 1*, její přehledná úprava obsahuje mnoho cvičení zejména na procvičení komunikace a tvoření vět s modálními slovesy. Je doplněná taháky s přehledem časování sloves a barevně označuje jejich výjimky. Splňuje tak požadavky SERR a předkládá žákům všechna modální slovesa, která předepsal. To nemohu říci o učebnici *Macht mit*, ta se podle mého názoru odchyluje od požadavků SERR a zařazuje do výuky i gramatické učivo, které má být obsaženo až v úrovni A2. Konkrétně modální slovesa *dürfen* a *sollen* a jejich použití jsou zahrnuty ve 2. díle učebnice *Macht mit*.

5.4.6. Časování sloves s odlučitelnou předponou

Slovesa s odlučitelnou předponou se objevují v učebnici **Beste Freunde 1** v 9. lekci. Prvním slovesem, které se žáci naučí je slovo *einkaufen* – nakupovat. Žáci už znají *kaufen* – kupovat. Slovesa s odlučitelnou předponou se časují stejně jako jiná slovesa, podle toho, zda jsou pravidelná či nepravidelná, pouze se odloučí předpona a dá se až na konec.

einkaufen	aufstehen	aufräumen	fernsehen
ich kaufe ein	ich stehe auf	ich räume auf	ich sehe fern

další slovesa, která se v učebnici objevují, jsou: *mitbringen*, *kennenlernen*, *anfangen*, *einladen*.

Komunikační aspekt: Žáci umí popsat svůj den.

Učebnice **Macht mit** ve své páté lekci předkládá žákům hned několik sloves s odlučitelnou předponou. *Einkaufen*, *fernsehen*, *rausgehen*, *vorbereiten*, tyto slovesa se pojí se slovní zásobou víkendových plánů. Ve druhém dílu, hned v první lekci se objevují slovesa *anprobieren* a *ausprobieren*, dále *wehtun*, *einladen*.

Wehtun (bolet)

Der Kopf **tut** mir **weh**. (Bolí mě hlava.)

Die Zähne **tun** mir **weh**. (Bolí mě zuby.)

einladen (pozvat)

ich lade ein	wir laden ein
---------------------	----------------------

du **lädst ein**   ihr **ladet ein**
er/sie/es **lädt ein**   sie/Sie **laden ein**

Komunikační aspekt: Žáci umí mluvit o průběhu dne. O tom, co je bolí.

Dle mého názoru je vhodnější pro výuku na úrovni A1 v tomto případě učebnice **Beste Freunde 1**. Učebnice **Macht mit** obsahuje mnoho sloves s odlučitelnou předponou, která překládá žákům k osvojení spolu s dalšími gramatickými jevy, což může být pro žáky nepřehledné a příliš náročné, nicméně vhodně zvolená slova nepoužívá ani jedna z učebnic, v obou se objevují slovesa, která přesahují úroveň A1 jako např. aufstehen, aufräumen, einladen nebo weuhtun.

5.4.7 Rozkazovací způsob

Podle požadavků SERR by se měli žáci na úrovni A1 seznámit pouze s rozkazovacím způsobem ve druhé osobě čísla jednotného.

Rozkazovací způsob se objevuje v učebnici **Beste Freunde 1** v desáté lekci. Žáci ho vytvoří ze základního tvaru slovesa v přítomném čase. Odstraní osobní zájmeno a koncovku příslušné osoby.

Např. ~~du~~ schreibst – píšeš → schreib! – piš
~~du~~ bringst mit → bring mit!
~~du~~ kaufst   → kauf!

Mach bitte schnell!
Lies doch!

Slovní zásoba rozkazovacího způsobu je opět spojena s koníčky a zálibami, které můžeme dělat ve svém volném čase. Žáci hrají pantomimu a předvádějí, různé rozkazy. Pracovní sešit pak vhodně doplňuje různá cvičení, kde žáci doplňují správné tvary nebo mají za úkol najít chyby ve větách.

Komunikační aspekt: Žák umí někoho vybídnout, aby něco udělal.

Macht mit zařazuje rozkazovací způsob až do poslední lekce druhého dílu. Pomocí slovní zásoby procházka městem.

warten   Warte!
basteln   Bastle!

fahren	Fahr!
essen	Iss!
nehmen	Nimm!
einladen	Lade .... ein!

Ve cvičeních v učebnici žáci spojují jednotlivé části věty, tak aby věta dávala smysl. V pracovním sešitě pak spojují věty s obrázky, příp. doplňují vhodné tvary do vět.

Komunikační aspekt: Žáci umí vybídnout někoho k něčemu, jednoduše popsat cestu.

Učebnice *Beste Freunde 1* v tomto případě, žákům lépe podává, jak si osvojit tvoření rozkazovacího způsobu. Žáci tvoří věty, ve kterých někoho k něčemu vybízí. Cvičení jsou jasná a přehledná. *Macht mit na mě* působí nepřehledně.

5.4.8 Časování sloves v minulém čase - préteritum

Podle požadavků SERR, by se žáci měli naučit používat préteritum pomocných sloves *sein* a *haben* v 1. a 3. osobě čísla jednotného a také modálních sloves *müssen*, *können*, *wollen*.

Učebnice **Beste Freunde 1** začíná s minulým časem na začátku 2. dílu.

ich war	hatte
er war	hatte

Žáci tvoří věty pomocí slovní zásoby těla a zdraví.

Ich hatte Glück.
Sie war bei Nico.

Žáci si nejprve přečtou text a přiřadí k němu obrázky. Poté vedou rozhovory kdo, co dělá dnes a kdo, co dělal včera. V pracovním sešitě doplňují vhodné tvary do vět nebo věty dokončují.

Komunikační aspekt: Žáci umí vyprávět o tom, co se stalo včera.

Učebnice **Macht mit** se v tomto případě opět odchyľuje od požadavků SERR a žákům představuje sloveso *sein* a *haben* v préteritu ve všech osobách a jejich použití nacvičuje v učebnici na slovní zásobě zdraví a části těla, formou doplňování správných tvarů a tvoření vět, stejně tak jako v pracovním sešitě.

Komunikační aspekt: Žáci se naučí vyprávět o tom, co bylo včera.

Učebnice *Beste Freunde* podle mého názoru lépe odpovídá věku žáků a neklade na ně příliš mnoho jevů. *Macht mit* se bohužel nedrží předpisů SERR a neodpovídá tedy úrovni A1.

Dále by měly učebnice obsahovat préteritum způsobových sloves *müssen*, *können* a *wollen*. Učebnice **Beste Freunde 1** mě v tomto případě trochu zklamala, protože na tuto problematiku pravděpodobně zapomněla, préteritum těchto sloves žákům vůbec nepředkládá.

Učebnice **Macht mit** naopak přistupuje k préteritu modálních sloves podobně jako při jejich časování v přítomném čase, poněkud svérázněji a předkládá žákům préteritum všech modálních sloves, tedy i těch, které odpovídají vyšší úrovni (*sollen*, *dürfen*)

V tomto případě obě učebnice ne zcela splňují požadavky SERR a buď, v případě učebnice *Beste Freunde 1* nepodávají žákům všechny informace nebo v případě *Macht mit* naopak žáky až přehlcojí jevy, které by se měli učit později.

.

5.4.9 Časování sloves v minulém čase – perfektum

Druhým tvarem minulého času je perfektum. Podle SERR, by si žáci měli osvojit zejména některá důležitá slovesa jako např. *fahren*, *nehmen*, *machen*, *kommen* apod.

Učebnice **Beste Freunde** nabízí žákům minulý čas – perfektum v 15. lekci (2. díl), kde se žáci seznámí nejprve s perfektem tvořeným pomocí slovesa *haben*.

Sie haben Cola gekauft.

Er hat Saxofon gespielt.

Žáci by v průběhu tvoření cvičení v učebnici a pracovním sešitě, jejichž počet je podle mého názoru dostačující, měli přijít na to, že musí vytvořit přičestí minulé a to tak, že před sloveso dají předponu *ge-* a odtrhnou koncovku slovesa *-en* a přidají *-t*. Pravidelná slovesa mají jako pomocné sloveso *haben*. Výjimky při tvoření přičestí minulé jsou např. u sloves, která začínají na předpony *ver-*, *be-*, *er-*, kam se již nedává předpona *ge-*, ale pouze koncovka *-t*. Tedy např. *verkaufen* – *verkauft*. U sloves, která končí na *-ieren*, je tomu podobně, také se již nepřidává předpona *ge-*, ale pouze koncovka *-t* např. *telefonieren* – *telefoniert* a u sloves s odlučitelnými předponami je předpona *ge-* vkládá

mezi předponu a sloveso, tedy např. einkaufen – eingekauft. U nepravidelných sloves je to o něco složitější, jejich tvary se žáci budou muset naučit z paměti, podobně jako například rod podstatných jmen. Žáci si také budou muset osvojit, že u sloves, která označují nějaký pohyb z místa na místo, používáme jako pomocné sloveso sein.

Ich bin nach Deutschland gefahren.

Učebnice **Macht mit** vysvětluje perfektum sloves ve 3. díle, na jehož konci uvádí „Obsah učiva a jeho uspořádání, metody a formy práce umožňují dosažení referenční úrovně A1 – A2 podle SERR.“ Žáci si osvojí perfektum podobným způsobem jako v Beste Freunde. Macht mit používá jednoduché věty, jako např. Lukas hat gestern Fußball gespielt. V pracovním sešitě pak žáci doplňují vhodné přídavné, případně pomocná slovesa do vět, poté sami tvoří věty. V dalších lekcích je obsaženo mnoho sloves, která obsahují vyšší úroveň, jedná se zejména o slovesa aufpassen, werfen, passieren, treffen apod.

Vhodnější přístup při osvojování si perfekta, podle mého názoru přináší učebnice Beste Freunde, která je v tomto případě o mnoho přehlednější a drží se převážně sloves, která jsou předepsána SERR. Macht mit ve svém 3. díle kombinuje úrovně A1 a A2, kdy žáci sami nemají šanci rozlišit jednotlivé úrovně a osvojují si tak i slovesa, která zatím nepotřebují. Pokud je vyučující upozorní na to, že některá slovesa se nemusí učit, může to pro ně znamenat ještě větší zmatek.

5.5. Předložky v němčině

5.5.1 Předložka „aus“ + stát/ město

Jednou ze základních vět, které se žák během prvních týdnů výuky německého jazyka naučí, je říct odkud je, odkud pochází. Pro vytvoření odpovědi, na otázku „Odkud jsi?“ – „Woher kommst du?“ žáci potřebují znát předložku aus – z. Zatím, ale pouze jako pevné spojení s nějakým městem či státem – aus Deutschland. To, že se předložka pojí se 3. pádem, pod který patří další předložky, mohou žáci vědět, ale pouze receptivně. Produktivně by si měli tuto gramatiku osvojit až v úrovni A2.

Učebnice **Beste Freunde 1** uvádí tuto gramatiku hned v první lekci poté, co se žáci naučí časovat sloveso *kommen* v prvních dvou osobách. Nejprve uvádí příklad, v jaké souvislosti se tato předložka používá. Tedy při otázce:

1. Woher kommst du ?
2. Ich komme **aus** Hamburg ?

Používá k tomu slovní zásobu měst: Berlin, Rostock, Hamburg, Tábor, Jihlava apod.

V následujících dvou cvičeních, které jsou určeny k zopakování si tohoto gramatického jevu, tvoří žáci ve dvojicích otázky, ve kterých se ptají a odpovídají, odkud jsou, za pomoci spojení *AUS* + město.

Komunikační aspekt: Žáci umí říct, odkud pocházejí.

V učebnici **Macht mit** je tomu podobně, ihned v první lekci se žáci naučí časovat sloveso *kommen* a *sein* v prvních třech osobách. Oproti *Beste Freunde*, která nabízí pouze jeden typ otázky a odpovědi, přichází *Macht mit* s alternativou. Žáci si tak sami mohou vybrat, kterou otázkou se chtějí zeptat. Zda otázku vytvoří pomocí slovesa *kommen* nebo *sein*.

1. Woher kommst du ?
2. Ich komme **aus** Deutschland.
3. Ich komme **aus der** Slowakei.

1. Woher bist du ?
2. Ich bin **aus** Österreich.
3. Ich bin **aus der** Schweiz.

Komunikační aspekt: Žáci naučí říci, odkud jsou.

V učebnici *Macht mit* je použita slovní zásoba států, a to *Tschechien*, *Deutschland*, *Österreich*, *die Schweiz* a *die Slowakei*. Narozdíl od *Beste Freunde*, která se prozatím vyhnula některým výjimkám, díky slovní zásobě měst, která se používají bez členu. Předložka *aus* se tedy používá ve spojení s městy a státy bez členu, s výjimkou např. *aus der Schweiz* a *aus der Slowakei*, kde se žáci toho slovní spojení musí naučit jako pevné spojení. Výjimky nejsou v učebnici *Macht mit* nijak označeny, předpokládám tedy, že vyučující se bude nejprve snažit žáky vést k tomu, aby výjimky sami objevili, nebo je na ně případně upozorní.

5.5.2 Předložka „in“ + město/ stát

Podobně jako předložka *aus* v předešlé kapitole, je pro žáky začínající s němčinou důležitá i předložka *IN* + město/ stát. Toto spojení odpovídá na otázku „Kde bydlíš?“ – „Wo wohnst du?“ a je také pevným spojením.

Spojení *in* + město/stát se objevuje v učebnici **Beste Freunde 1** ve třetí lekci, kde slovní zásobu tvoří státy a města jako např. Österreich, Deutschland, Wien, Berlin, Sydney, Melbourne, die Slowakei, die Schweiz. Oproti spojení *aus* + město/ stát používá novou slovní zásobu.

předložka *in*:

Wo ?

<i>in</i> Wien	<i>in</i> Tschechien	<i>in</i> Liechtenstein
<i>in</i> Deutschland	<i>in der</i> Schweiz	
<i>in</i> Österreich	<i>in der</i> Slowakei	

1. Wo wohnst du ?	2. Ich wohne <i>in</i> Tschechien.
1. Wo wohnst du ?	2. Ich wohne <i>in der</i> Schweiz.

V tabulce přehledu gramatiky, červeně s vykřičníkem, označuje výjimku při tvorbě spojení a to u zemí s rodem ženským. Myslím si v tomto případě, je dobré barevně označit výjimku, nicméně vykřičníky nejsou podle mého názoru vhodně zvolené. Žáci by měli vědět, že se nemusí gramatiky obávat a proto není potřeba používat tučné vykřičníky a upozornění.

Komunikační aspekt: Žáci se naučí říct, kde bydlí.

V učebnici *Beste Freunde 1* je mezi komunikačními aspekty první lekce uvedeno, že se žák naučí říct, odkud je a kde bydlí. V tomto případě nesouhlasím s komunikačním aspektem „kde bydlí“. Pokud chci říct „Bydlím v Praze“ musím umět použít předložku *in* ve spojení s městem či státem. „Ich wohne *in* Prag.“ a také znát musím znát sloveso *bydlet* – *wohnen*. „Ich *wohne* *in* Prag.“ Oba jmenované jevy se, ale objevují až ve třetí lekci *Beste Freunde 1*, proto bych komunikační aspekt „říct kde bydlí“ posunula až do třetí lekce a jeho uvedení v první lekci bych označila za chybné.

Macht mit zařazuje předložku in + stát/ město spolu s předložkou aus + stát/ město do první lekce. Nicméně ve srovnání s Beste Freunde používá pro oba gramatické jevy stejnou slovní zásobu, tedy státy: Deutschland, Tschechien, Österreich, die Schweiz, die Slowakei, kterou však rozšiřuje hlavní města těchto států, tedy Berlin, Prag, Wien, Bern, Bratislava.

Komunikační aspekt: Žáci se naučí říct, kde bydlí.

Podle mého názoru je v tomto případě lepší přístup učebnice Macht mit, která používá pro začátečníky vhodnější slovní zásobu, kdy se žáci nejprve naučí názvy států jako např. Deutschland, Österreich a následně si slovní zásobu rozšíří o názvy hlavních měst, které jsou podobné angličtině, proto předpokládám jejich snadnější zapamatování.

5.5.3 Předložka nach + město/ stát

Předložka nach ve spojení s městem nebo státem, odpovídá na otázku Kam? Spolu s „aus“ a „in“ patří mezi předložky, které se mají učit žáci na úrovni A1 jako pevná spojení s městem či státem.

1. Wohin fährst du ?

Vhodnou aktivitou pro nacvičování si předložek in, aus, nach + město/stát by mohla být práce ve dvojicích, kdy by žáci pomocí internetu hledali na mapách různá města například v Německu a Rakousku a tvořili by dialogy typu.

1. Wo ist Prag ? (Kde je Praha?)	2. Prag ist in Tschechien.
1. Woher kommst du ? (Odkud jsi?)	2. Ich komme aus München.
1. Wohin fährst du ? (Kam jedeš?)	2. Ich fahre nach Deutschland.

Komunikační aspekt: Žák umí říct, kam jede.

5.5.4 Předložka am + dny v týdnu, am + části dne

Žáci se podle požadavků SERR učí předložku am + dny v týdnu, části dne jako pevné spojení.

Ihned poté, co se žáci naučí časovat sloveso haben, zařazuje **Beste Freunde 1** do čtvrté lekce s tématem předměty ve škole předložku am ve spojení se dny v týdnu. Žák si musí osvojit, že pokud chce říct „v pondělí“ musí použít předložku „am“ – am Montag. Stejně je tomu u spojení s částmi dne, které se nacházejí v šesté lekci.

am Montag   am Nachmittag
am Dienstag   am Abend

Vyjímku tvoří spojení „v noci“ – in der Nacht.

Žáci tvoří věty, ve kterých představují svůj týdenní plán. Mluví hlavně o tom, jaké předměty mají ve škole a co dělají ve svém volném čase. V přehledu gramatiky učebnice radí žákům, jak si lépe zapamatovat, že se am pojí se dny v týdnu – am + Tag

1. Was hast du am Montag ?	2. Am Montag habe ich schwimmen.
1. Was hat er am Samstag?	2. Am Samstag hat er frei.
1. Was machst du am Abend ?	2. Am Abend spiele ich Gittare.

Komunikační aspekt: Žáci mluví o svém týdenním programu, umí představit ostatním svůj den.

Učebnice **Macht mit** neobsahuje ve druhé lekci žádný přehled, či barevnou tabulku, kde by byl tento gramatický jev nějak barevně označen. Pouze v prvním cvičení s názvem dny v týdnu se snaží žáky přimět k tomu, aby tento gramatický jev sami pochopili a sami ho zkusili použít.

Ich habe am Montag Deutsch und Mathe.
Ich habe am Sonntag frei.

Ich bin am Vormittag in der Schule.
Ich spiele am Nachmittag Basketball.

Komunikační aspekt: Žáci mluví o svém rozvrhu hodin a týdenním programu. Umí představit ostatním, co dělat během dne.

Přesto, že Macht mit nenabízí žádný přehled, kde by si např. pomalejší žáci mohli ověřit své nápady. Považuji přístup učebnice Macht mit jako efektivnější. Zkombinovat předložku am s nějakým dnem v týdnu či částí dne není náročná gramatika a proto je lepší, aby žák sám pochopil, že dny v týdnu a části dne se pojí s předložkou am.

5.5.5 Předložky spojené s časem - um, von ... bis, vor

Hovořit o čase a hodinách se žáci naučí v šesté lekci **Beste Freunde 1**. Nejprve si osvojí předložku um + čas.

um halb drei – v půl třetí

um fünf Uhr – v pět hodin

Žáci mají s dispozici několik cvičení, kde si procvičí různé časové údaje. V jednom z nich mají vytvořit větu pomocí obrázku s hodinami, na kterých je uveden čas a odpovědět tak na otázku. Beste Freunde 1 uvádí v přehledu gramatiky pomůcku, podle které si žáci mohou lépe zapamatovat použití um v souvislosti s hodinami – **um** + **Uhr**.

Předložky von ... bis použijí žáci v situacích, kdy budou chtít říct od kolika, do kolika něco dělají.

von 2 bis 4 Uhr

Von 15 bis 18 Uhr habe ich frei.

Pokud žáci chtějí vyjádřit přesný čas, mohou k tomu použít předložku vor.

Es ist 20 Minuten vor acht.

Komunikační kompetence: Žák umí vyjádřit kolik je hodin.

Učebnice **Macht mit** nabízí žákům osvojení si času v 5. lekci. Žáci si pomocí slovní zásoby aktivit pro volný čas osvojí předložku um + čas, poté pomocí stejné slovní zásoby trénují použití předložen von ... bis (od – do). Na rozdíl od Beste Freunde 1 si žáci neosvojují předložku vor.

Komunikační aspekt: Žák umí říct kolik je hodin a umí vyjádřit časové údaje.

5.6. Spojky

5.6.1 Spojky und, aber, oder, dann

Podle SERR by si žáci měli na úrovni A1 osvojit také několik základních spojek (und, und auch, aber, oder, dann – und dann).

Učebnice **Beste Freunde** ve svém prvním díle představuje žáků spojky und, aber a dann. V díle druhém pak spojku oder. V závěru učebnice používají několik rad, jak je použít. „ Po spojce und se slovosled ve větě nemění. Pokud mají obě věty stejný podmět, může se ve druhé větě podmět vynechat“ „ Po spojce aber a oder se slovosled také ve větě nemění. Před spojkou aber se píše čárka.“ a „ Po spojovacím výrazu dann je obrácený slovosled, následuje prvně sloveso a poté podmět.“

Er ist 13 und (er) spielt gern Fußball.

Wir machen gern Sport, aber wir spielen nicht gern Fußball.

Wir stehen um halb neun, auf dann duchen wir.

Laura geht nach Hause oder sie ins Kino.

Žáci doplňují vhodné spojky do vět, aby jejich význam byl srozumitelný, nebo vedou rozhovory na různá témata a snaží se tvořit věty za pomoci těchto spojek.

V učebnici **Macht mit** uvádí spojky v souvislosti s různými spojeními ve větách v páté lekci ve 3. díle. Tvoří věty za použití těchto spojek. Ich telefoniere und höre Musik. apod. Učebnice však zařazuje do výuky i spojky deshalb a außerdem, které jsou však obsaženy ve vyšší úrovni, v tom tedy Macht mit neodpovídá SERR.

5.7. Slovosled v německých větách

Poskládat správným způsobem slova do vět je důležité proto, aby nám bylo správně rozumět a abychom dokázali sdělit to, co chceme. V němčině je pro začátečníky důležité vědět jak poskládat větu oznamovací, na otázku doplňovací tzv. W-Frage a otázku zjišťovací, na kterou je odpověď buď ano nebo ne.

5.7.1 Otázka doplňovací, věta oznamovací, otázka zjišťovací

Žákům by se mohl slovosled v tomto případě plést se slovosledem anglické věty. Věta oznamovací se tvoří tak, že na začátku stojí podmět, následuje přísudek, předmět, příslovečné určení způsobu, místa a času. Německou oznamovací větu tvoří podmět, přísudek příslovečné určení času, způsobu a místa.

Učebnice **Beste Freunde 1** vytváří pro žáky ve druhé lekci přehledný barevný vzor. Pro otázku doplňovací používá jako příklad jednoduchou a vhodně zvolenou větu ve druhé osobě jednotného čísla „Was machst du gern?“ Žáci by podle barevného označení měli vypořádat, že tážací zájmeno „was“ je na prvním místě, následuje sloveso ve správném tvaru, osobní zájmeno a poté zbytek věty. Věta oznamovací „Ich spiele gern Fußball.“ Ukazuje, že nejprve žák musí použít osobní zájmeno, poté správný tvar slovesa a zbytek věty.

2. místo

otázka doplňovací: Was machst du gern ?

věta oznamovací: Ich spiele gern Fußball.

Otázku zjišťovací používá žák tehdy, když se potřebuje zeptat, zda tak něco je či není, dostane odpověď ano, ne.

1. místo

otázka zjišťovací: Spielt er Tennis? Ja/ Nein

Tento gramatický jev si žáci mohou osvojit v učebnici tvořením rozhovoru, pokládat si otázky a odpovídat na ně anebo v pracovním sešitě, kde žáci tvoří z jednotlivých slov v tabulce věty. Používají k tomu zejména slovní zásobu sportu a činností pro volný čas.

Učebnice **Macht mit** zařazuje otázku zjišťovací, doplňovací a větu oznamovací do 2. a 3. lekce, kde žáci sami pomocí vzorů tvoří otázky a odpovědi. Vzor postupně obměňují a mluví o osobě. O tom, jak se jmenují, kde bydlí, co rádi dělají apod. V pracovním sešitě pak žáci skládají dohromady věty. Sami tvoří o sobě krátký životopis.

5.7.2 Věta s modálním slovesem

Modální slovesa většinou používáme se spojení s nějakým dalším slovesem. Pro žáky je důležité správně pochopit kam, které sloveso v jakém tvaru mají zařadit.

Učebnice **Beste Freunde 1** předkládá žákům slovosled modálních sloves právě v lekci, ve které slovesa časuje.

Např. Ich möchte heute Tennis spielen. – Chtěla bych dnes hrát tenis.

Žáci si musí zapamatovat, že modální sloveso je ve větě na druhém místě s příslušnou koncovkou podle osoby. Druhé sloveso hrát – spielen bude v infinitivu až na konci věty. K osvojování si modálních sloves ve větě mají žáci k dispozici jak cvičení v učebnici, tak i v pracovním sešitě, kde tvoří věty pomocí sloves v tabulce nebo tvoří rozhovory na témata, kdo by co chtěl a kdo co musí.

Stejně tak je tomu u dalších modálních sloves.

Ich muss Mathe lernen.

Laura kann Musik hören.

Učebnice **Macht mit** vysvětluje žákům slovosled podobně, také v lekci, kde předkládá k osvojení si modální slovesa. Žáci mají k dispozici v bublinách různé povinnosti a záliby a za použití různých modálních sloves tvoří rozhovory.

5.7.3 Věta se slovesem s odlučitelnou předponou.

Učebnice **Beste Freunde 1** podává žákům přesný, přehledný vzor.

ein kaufen	Sie kauft	ein.
auf stehen	Sie steht um neun Uhr	auf.

Žáci si musí osvojit tyto slovesa a naučit se, že odlučitelnou předponu ve větě odtrhneme od slovesa a dáme jí na konec.

Učebnice **Macht mit** ukazuje žákům dva způsoby použití těchto sloves.

V oznamovací větě používá sloveso einladen, kde žák stejně, jak je vysvětleno v učebnici Beste Freunde odloučí předponu a dá jí na konec věty.

Die Schüler **laden** ihre Eltern **ein**.

V případě, že žák používá sloveso s odlučitelnou předponou v souvislosti s modálním slovesem, dává se na konec celý infinitiv a předpona se neodlučuje.

~~Sie möchten Gäste und Freunde stellen vor.~~

Sie möchten Gäste und Freunde **vorstellen**.

5.7.4. Věta rozkazovací

Učebnice **Beste Freunde 1** na slovosled při rozkazovacím způsobu poukazuje ve cvičení, kde žáci k obrázkům přiřazují rozkazovací věty a také ve cvičení, ve kterém žáci představují pantomimu a ostatní musí uhádnout, co mají udělat.

Mach bitte schnell!
Schick ein Foto per E-Mail!

Sloveso stojí na začátku věty, poté následuje zbytek.

Učebnice **Macht mit** podobně jako Beste Freunde poukazuje na rozkazovací způsob ve cvičeních, kde žáci spojují otázky s odpovědí s rozkazem.

1. Wann hat Moritz Geburtstag ?	2. Ich weiß nicht. Frag bitte Verena.
1. Ich nehme eine Cola	2. Nimm lieber einen Saft.

Obě učebnice i jejich pracovní sešity tvoří vhodná cvičení pro co nejefektivnější osvojení si tohoto gramatického jevu.

5.7.5 Věta s použitím perfekta

Učebnice **Beste Freunde** používá hned při tvoření perfekta různé věty, aby ukázala žákům, že jejich tvoření není vlastně složité. Hlavní je v tomto případě pomocné sloveso, buď haben nebo sein a na konec patří přičestí minulé.

Sie hat Cola gekauft.
Er ist nach Deutschland gefahren.

Učebnice **Macht mit** také používá různé jednoduché věty, aby si žáci co nejlépe osvojili slovosled perfekta. Nejčastěji žáci tvoří rozhovory o tom, co dělali včera apod. V pracovním sešitě pak spíše doplňují přičestí minulé a správné koncovky, než že by konkrétně nacvičovali přímo jen slovosled.

5.8. Množné číslo podstatných jmen

Učebnice **Beste Freunde 1** předkládá žákům množné číslo neboli plurál podstatných jmen v sedmé lekci. Učebnice radí žákům, jak podle koncovek mohou doplnit množné číslo, nicméně nejsou to vždy platná pravidla, proto je lepší se jednotlivé tvary množného čísla naučit. Tento gramatický procvičují nejprve na slovní zásobě školních potřeb a poté na dalších podstatných jménech, který se v minulosti naučili.

Učebnice **Macht mit** používá množné číslo ve třetí lekci, kde do vět přiřazuje tvary množného čísla.

Das ist eine Mütze.

Das sind Mützen.

Žáci vidí rozdíl mezi jednotným a množným číslem a zároveň by si mohli všimnout, že pokud chceme o něčem neurčitým členem, v množném čísle ho nepoužíváme.

5.9. Další gramatické jevy

K dalším gramatickým jevům, které předepisuje SERR patří například pevná spojení a fráze.

Jedním z nich je *Wie geht es dir?* (Jak se ti daří?), tuto větu žáci v **Beste Freunde 1** používají hned na začátku prvního dílu jako frázi. Žáci mezi sebou vedou rozhovory a ptají se, jak se mají.

Komunikační aspekt: Žák se umí zeptat, jak se někdo má.

Učebnice **Macht mit** předkládá žákům tuto frázi v podstatě stejným způsobem na začátku prvního dílu. Žáci tvoří rozhovory, ptají se jeden druhého, jak se mají, používají k tomu například rozhovory seznamování, kdy tuto frázi kombinují i s otázkami na jméno, bydliště apod.

Komunikační aspekt: Žák se umí zeptat, jak se někdo má.

Žáci si také osvojují tvoření a použití některých slov s koncovkou *-in*, které označují ženský rod.

Učebnice **Beste Freunde 1** tento gramatický jev zařazuje do 7. lekce a žáci si jeho použití trénují na slovní zásobě povolání

der Architekt   die Architektin
der Lehrer   die Lehrerin

! der Hausmann   ! die Hausfrau

Učebnice opět u výjimky používá červený vykřičník, jak jsem již psala výše, nepovažují to za vhodné, žáci nemají mít pocit, že by se měli gramatiky nějak obávat.

Učebnice **Macht mit** používá také slovní zásobu zejména povolání der Lehrer – die Lehrerin nebo der Freund – die Freundin

V dalších gramatických jevech jako je např. pevné spojení zum Bahnhof, mit dem Auto/Bus, nach Hause, in einer Stunde, bis nächsten, která se žáci učí za začátku osvojování si německé gramatiky jako fráze. Obě dvě učebnice žákům předkládají a trénují je zejména v souvislosti se slovní zásobou cestování a procházky městem.

5.10. Shrnutí

Jak učebnice Beste Freunde, tak učebnice Macht mit, nabízí žákům moderní induktivní přístup, na jehož základě žáci sami odvozují ze cvičení gramatická pravidla, zároveň obě knihy obsahují mnoho cvičení určených ke komunikaci. Z pohledu grafického řešení na mě lépe působí učebnice Beste Freunde, která se podle mého názoru svou grafikou více přibližuje věku žáků. Objevuje se větší počet fotografií na rozdíl od Macht mit, kde převažují animace. Stejně tak členění učebnice se mi více líbí v Beste Freunde. Učebnice je rozdělena do devíti lekcí a tří modulů. Na konci každého modulu je malé shrnutí toho, co se žáci naučili, jsou tam cvičení vhodná k zopakování a také různé projekty. Učebnice je pak pro žáky přehlednější a lépe v ní můžou hledat, zároveň je doplněna pracovním sešitem, který je také v barevné grafice. Učebnice Macht mit na mě působí trochu nepřehledně, neobsahuje ani na koncích lekcí ani na konci dílu žádné shrnutí ani žádné rady a typy, jak si snadněji osvojit gramatické jevy, pouze obsahuje přehled slovíček. Pracovní sešit je vytvořen v černobílé podobě, což může na žáky působit jednotvárně a nudně.

Cílem mé analýzy bylo zjistit, zda učební soubory odpovídají z hlediska gramatiky požadavkům Společného Evropského referenčního rámce a Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Na základě této analýzy jsem zjistila, že jak v učebnici *Beste Freunde*, tak v učebnici *Macht mit* se objevují gramatické jevy, které přesahují do vyšších úrovní. Jedná se o 3. pád, který je představován, jak u skloňování podstatných jmen, tak u přivlastňovacích zájmen a ve spojitosti s předložkami se 3. pádem v obou učebnicích. Dále také časování modálních sloves v přítomném čase a v préteritu, v učebnici *Macht mit*, která zahrnuje i slovesa, která přísluší vyšší úrovni (*dürfen*, *sollen*). Učebnice *Beste Freunde* naopak préteritum modálních sloves vůbec neuvádí. Obě učebnice tedy obsahují nedostatky a nenaplnují tak na 100% požadavky SERR a RVP ZV, obsahují však doložku Ministerstva školství a tělovýchovy a jsou schváleny, jako učebnice podle kterých se může na základních školách a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií učit.

6. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala výběrem gramatického učiva v učebnicích pro začátečníky.

V teoretické části jsem se snažila především vysvětlit pojem gramatika. Co je to vlastně gramatika, jak jí můžeme rozdělit a jak se na gramatiku dívají lingvisté a jak pedagogové. Zároveň jsem se věnovala zkoumání dokumentů, které jsou pro tvoření učebnic a výuku zásadní. Jsou jimi Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který uvádí zejména komunikační kompetence žáků a Společný evropský referenční rámec pro jazyky, který přesně stanovuje, jaké gramatické jevy se vyučují v jakých úrovních jazyka. U Společného evropského referenčního rámce mluvím také o knize Profile Deutsch, která je spolu s CD podle mého názoru pro vyučování a vyučující nezbytnou pomůckou.

V praktické části jsem nejprve krátce představila oba učební soubory, se kterými budu pracovat a popsala, proč jsem si vybrala právě je, a poté jsem se pustila do analýzy. Vždy jsem si vzala nějaký gramatický jev, který je předepsán v SERR a vyhledala jsem, kde se učí v jaké učebnici, v jaké lekci, jakou slovní zásobu žáci přitom používají, zda je dostatečný obsah cvičení v učebnici a jak na to reaguje pracovní sešit. Obě učebnice jsem poté porovнала mezi sebou a přidala svůj vlastní názor na jejich produkci jednotlivých gramatických jevů.

Na základě analýzy jsem zjistila, že gramatický obsah obou učebnic je sice podáván žákům zajímavým způsobem, neodpovídá však zcela předpisům SERR a zařazuje i gramatické jevy, které přísluší vyšším úrovním, čímž zároveň neodpovídá ani RVP ZP, který je závazným materiálem. Učebnice Beste Freunde například nabízí žákům k osvojení třetí pád u různých gramatických jevů např. 3. pád osobních zájmen, 3. pád přivlastňovacích zájmen, používá předložky se 3. pádem, po kterých musí žáci vhodně doplnit i správný tvar členu určitého a neurčitého ve 3. pádě. Stejně tak postupuje učebnice Macht mit, která zařazuje 3. pád podstatných jmen hned do 2. lekce druhého dílu, kde žákům nabízí k osvojení také předložky, které se pojí se 3. pádem, přitom tento gramatický jev není předepsán v požadavcích SERR na úrovni A1 a učebnice tím také nesplňují RVP ZP. Dalšími nesrovnalostmi je časování způsobových sloves v přítomném a minulém čase - préterita. Učebnice Macht mit podává žákům všechna způsobová slovesa, přestože požadavky SERR na úrovni A1 zahrnují pouze slovesa

mögen, können, müssen a wollen. Beste Freunde naopak osvojování si předepsaných modálních sloves v préteritu úplně vypouští.

V případě, že bych měla podle některého učebního souboru učit, vybrala bych si Beste Freunde. Působí na mě zajímavě a její přesah gramatiky a slovní zásoby do jiných úrovní SERR, není tak znatelný, jako u Macht mit.

Resümee

In meiner Bachelorarbeit habe ich mich mit einer Auswahl von Grammatiklehrstoff in Lehrwerken für Anfänger beschäftigt.

In dem theoretischen Teil habe ich mich bemüht vor allem Begriff „Grammatik“ zu erklären. Was ist das eigentlich, wie können wir sie teilen und wie sie Linguisten ansehen, wie Pädagogen. Zugleich habe ich mich der Forschung der Dokumente gewidmet, die für die Lehrwerkebildung und für den Unterricht grundsätzlich sind. Zu diesen gehören Rahmenplan für Grundschulbildung, der vor allem kommunikative Fähigkeiten von Schülern betrachtet, und Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen, der genau feststellt, welche Grammatik auf welchem Niveau unterrichtet werden soll. Betreffend Gemeinsamen europäischen Referenzrahmen erwähne ich auch das Buch „Profile Deutsch“, das zusammen mit CD meiner Meinung nach für Unterricht und Lehrer eine notwendige Hilfe ist.

In dem praktischen Teil habe ich zuerst beide Lehrwerksets vorgestellt, mit denen ich arbeiten wollte, und ich habe beschrieben, warum ich gerade diese gewählt habe, danach habe ich die Analyse gemacht. Ich habe immer einen grammatischen Stoff gewählt, der im Gemeinsamen europäischen Referenzrahmen für Sprachen vorgeschrieben ist und ich habe ausgesucht, wo er behandelt wird, in welcher Lektion, welcher Wortschatz dazu benutzt wird, ob es hier genug Übungen dazu gibt und wie der Lehrstoff im Arbeitsheft behandelt wird. Beide Lehrwerke habe ich verglichen und ich habe dazu meine eigene Meinung auf ihre Produktion von den einzelnen grammatischen Erscheinungen zugefügt.

7. Seznam použité literatury

BAUSCH, Karl-Richard et al. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 4., vollständig neu bearb. Aufl. Stuttgart: UTB, 2003. ISBN 3-7720-1709-6.

BOK, Václav. *Úvod do studia germanistiky*. 2.vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU, 1995, ISBN 80-7040-142-7

BÖRNER, Wolfgang, Klaus VOGEL. *Grammatik und Fremdsprachenerwerb: kognitive, psycholinguistische und erwerbstheoretische Perspektiven*. Tübingen: Narr, 2002. ISBN 3- 8233-5128-1

COUNCIL OF EUROPE. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky*. Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. 2.vyd. Olomouc: 2006, ISBN 80-244-1425-2

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*. Přehled a slovníky: 4.vyd. Praha: Karolinum, 2011, ISBN 978-80-246-1946-0

FUNK, Hermann, Michael KOENIG. *Grammatik lehren und lernen*, Berlin: Langenscheidt, 1991, ISBN 3-468-49679-6.

GEORGIAKAKI, Manuela et al. *Beste Freunde*. Ismaning: Hueber, 2014. ISBN 978-3-19-101058-4.

GLABONIAT, Manuela et al. *Profile Deutsch*, Berlin: Langenscheidt, 2005, ISBN 3-468-49410-6

JANKÁSKOVÁ, Miluše a kol. *Macht mit!: učebnice němčiny pro základní školy a víceletá gymnázia - druhý cizí jazyk*. Praha: Polyglot, 2008. ISBN 978-80-86195-54-4.

Internetové zdroje

Goethe Institut. *Profile Deutsch* [online]. [cit. 2017-06-23]. Dostupné z: <https://www.goethe.de/de/spr/unt/kum/prd.html>

Linguistische und didaktische Grammatiken [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/20/22_linguistische_und_didaktische_grammatiken.html

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf